

دو فصلنامه علمی تخصصی معارف علوم انسانی و علوم اسلامی

شماره هفتم - زمستان ۱۴۰۰ - ص ۱۷۲ - ۱۸۸

بررسی نقش آموزش حرفه آموزشی هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و

بی تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز

نیر عظیمی

چکیده :

هدف مطالعه حاضر تعیین تاثیر آموزش حرفه آموزشی هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و بی تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز بود، جامعه آماری مطالعه حاضر کلیه زندانیان زن محکوم به حبس در زندان تبریز می باشد، که به روش نمونه گیری تصادفی تعداد ۳۶ نفر به عنوان گروه نمونه انتخاب شد و از این تعداد ۱۸ نفر در گروه آزمایشی و ۱۸ نفر در گروه کنترل گماشته شدند. برنامه آموزش حرفه آموزشی هنرهای دستی بر روی گروه آزمایشی اجرا شد و گروه کنترل نیز به شرایط عادی خود ادامه داد، برنامه آموزشی هنرهای صنایع دستی طبق قوانین و اصول حاکم بر سازمان زندانها ۲۵ جلسه، هر جلسه ۸۰ دقیقه به مدت ۲ ماه بود، در مطالعه حاضر از پرسشنامه های انگیزه اشتغال استادی (۱۳۹۴) و بی تصمیمی شغلی اسپینو، کارنی و باراک (۱۹۷۶) استفاده شد، نتایج حاصل از آزمون کواریانس نشان داد که آموزش حرفه آموزشی هنرهای دستی بر افزایش انگیزه اشتغال و کاهش بی تصمیمی شغلی در سطح ۰/۰۱ اثر معنی داری داشته است. نتایج در حالت کلی نشان دادند که آموزش حرفه آموزشی هنرهای دستی در زندان می تواند علاوه بر افزایش علاقه و انگیزه شغلی، میزان مهارت های گرایش به تصمیم در انتخاب شغل را نیز افزایش دهد.

کلمات کلیدی: حرفه آموزشی هنرهای دستی، انگیزه اشتغال، بی تصمیمی شغلی، زندانیان زن.

مقدمه :

در حالت کلی در بحث زندانبانی و جرایم دو رویکرد مختلف وجود دارد، رویکرد تنبیهی و رویکرد تربیتی، برخی از کشورها اولویت بیشتر را به رویکرد تنبیهی^۱ و برخی نیز اهمیت بیشتر را به رویکرد تربیتی قائل هستند، مطالعات نشان می‌دهد که در کشورهای موفق، اهمیت بیشتری بر رویکرد تربیتی قائل می‌شوند، فلسفه رویکرد تربیتی دیدگاه‌های انسان‌گرایانه به زندانیان به عنوان انسانی ارزشمند می‌باشد، این دیدگاه علت جرم و زندانی شدن فرد زندانی را، اختلالات شخصیتی، محیط نامناسب و شرایط خانوادگی نامناسب قلمداد می‌کند، و زندان را محلی می‌داند جهت اصلاح رفتار این زندانیان، از سوی دیگر این رویکرد اهمیت زیادی به آموزش کارکنان داده و عنصر اصلی را رفتار احترام محور و همراه با صمیمیت با زندانیان می‌داند، از سوی دیگر این رویکرد، خاصیت تنبیهی زندان را نیز انکار نمی‌کند، ولی آن را در درجه دوم اهمیت قرار می‌دهد. زندان‌هایی که رویکرد تربیتی دارند مراکزی را برای آموزش حرفه و فن احداث می‌کنند، مراکزی که در آن علاوه بر این که زندانیان حرفه و فنون مختلف را آموزش می‌بینند، در کنار آن شغلی را انجام داده و صاحب درآمد نیز می‌شوند، یادگیری فنون و مهارت‌های جدید طبیعتاً می‌تواند میزان انگیزه اشتغال را افزایش دهد، بر این اساس مطالعه حاضر در نظر دارد تا اثربخشی آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و بی‌تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز مورد مطالعه قرار دهد.

بیان مسئله :

مساله زندانی شدن زنان از جمله مسائل بغرنج اجتماعی می‌باشد که هم افکار عمومی و هم دولت را نگران کرده است (کولیند و بچونس^۲، ۲۰۱۹)، طبق گزارش سازمان ملل هر سال ۵ درصد بر جامعه زنان زندانی افزوده می‌شود (ایشلی^۳، ۲۰۱۱)، ایران نیز از جمله کشورهایی می‌باشد که در آن زندانی شدن و جرم زنان از جمله دغدغه‌های اصلی کارگزاران قضایی، امنیتی و اجرایی شده است (همتی، ۱۳۹۶)، زنان به این دلیل که عهده دار تربیت فرزندان هر جامعه‌ای هستند، و نقش اساسی در کانون خانواده دارند، در صورتی که زندانی شوند، علاوه بر هزینه‌های مرتبط با زندانی شدن، هزینه‌های اجتماعی و فرهنگی را نیز با خود به همراه دارند (سیرقر و

^۱. Punishment

^۲. Kolind, & Bjonness

^۳. Easley

مارایتون^۴، ۲۰۱۳). زنان زندانی غالباً با مشکلاتی از قبیل طرد اجتماعی، اعتیاد و گرایش به فساد همراه هستند، و حتی بعد از خروج از زندان نیز، همواره آسیب‌های اجتماعی آنها را تهدید می‌کند (هوسر، وینزو و گریو^۵، ۲۰۱۴)، با این حال اشتغال، درآمد زایی و احساس تعلق به جامعه در بین زنان زندانی می‌تواند از شدت این آسیب‌ها بکاهد (هوپکینس، ۲۰۱۲؛ رضایی، ۱۳۹۴؛ جعفری، ۱۳۹۰).

آموزش هنرهای دستی یا صنایع نشسته در منزل یکی از راهکارهای درآمدزایی، اشتغال و کاهش نرخ جرم و زندانیان زن می‌باشد (خالقی، ۱۳۹۵)، حرفه آموزی هم به صورت مستقیم از طریق اشتغال و هم به صورت غیر مستقیم از طریق افزایش انگیزه اشتغال منجر به کاهش جرم می‌شود (هانتر و بویس^۶، ۲۰۰۹).

در زمینه اثربخشی برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای یا حرفه آموزی بر روی متغیرهای روانشناختی یا اجتماعی زندانیان مطالعات مختلفی صورت گرفته است، برای نمونه مطالعات جعفری (۱۳۹۰) و همتی (۱۳۹۶) از منظر حقوقی به این مساله پرداخته‌اند و نشان داده‌اند که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای زنان زندانی به نسبت مردان زندانی ناعادلانه می‌باشد، مطالعه‌های دیگر مانند پورقهرمانی (۱۳۹۶) و حسنی (۱۳۹۵) نشان داد که حرفه آموزی بر کاهش میزان گرایش به تکرار جرم و عدم بازگشت زندانیان تاثیر مثبتی دارد، مطالعات مشابه خارجی همچون آین و برادلی (۲۰۱۵) و شیوی و همکاران (۲۰۱۹)، نیز به این نتایج دست یافتند که مشاوره‌های شغلی بر میزان خودکارآمدی و اشتغال جوانان مجرم موثر می‌باشد، با این حال در مطالعات ذکر شده به نقش آموزش حرفه آموزی صنایع دستی بر میزان انگیزه اشتغال و بی‌تصمیمی شغلی زندانیان اشاره‌ای نشده است، از سوی دیگر با توجه به شرایط فرهنگی و اقتصادی ایران، در زمینه اشتغال زنان زندانی فرصت درآمد و اشتغال در صنایع دستی با توجه به محدودیت‌های فرهنگی و امکاناتی به مراتب بهتر و بیشتر از سایر حرفه‌ها می‌باشد (مهدوی، ۱۳۹۸)، بر این اساس مطالعه حاضر در صدد است به این سوال پاسخ دهد که آیا آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و بی‌تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز موثر می‌باشد؟

ضرورت و اهمیت تحقیق :

اهمیت تحقیق را می‌توان از دو بعد مورد بررسی قرار داد، از بعد اهمیت کاربردی تحقیق و از بعد اهمیت علمی یا بنیادی تحقیق، در مورد اهمیت کاربردی پژوهش حاضر، می‌توان به خطر افزایش میزان جرم در بین زنان

^۴. Siregar, Sri Maryatun

^۵. Hosser, Windzio & Greve

^۶. Hunter & Boyce

اشاره کرد، در این راستا می‌توان بیان داشت، زنان که قشر وسیعی از افراد هر جامعه را تشکیل می‌دهند، با زندانی شدن خود علاوه بر هزینه‌های فردی و هزینه‌های مرتبط با زندان و سیستم قضایی، بار سنگینی از هزینه‌های اجتماعی را نیز متحمل جوامع می‌کنند (ایثلی، ۲۰۱۱)، در کشور ایران نیز زندان و میزان بالای زندانیان زن و یا جرایم مرتبط با زنان از جمله دغدغه‌های مسئولان و محققان می‌باشد که سالانه هزینه‌های بسیار چشم‌گیری را بر جامعه و خانواده‌ها متحمل می‌کند (امیدیان و همکاران، ۱۳۹۳)، علاوه بر هزینه‌های اقتصادی، زندانی شدن و افزایش میزان زندانیان باعث افزایش جرم، شیوع گرایش به بزه کاری، افت میزان سلامت عمومی جامعه، از هم پاشیدگی خانواده‌ها، مسائل حقوق بشری و ... را نیز تحمیل جوامع می‌کند، لذا محققان همواره سعی در علت یابی جرم و وقوع آن داشته‌اند (آراسته و شریفی، ۱۳۸۷)، در واقع هزینه‌های جرم، زندان و سیستم قضایی بسیار بیشتر از هزینه‌های آموزش و تربیت می‌باشد، این هزینه‌ها علاوه بر جنبه‌های عمیق اقتصادی، از لحاظ اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نیز بر جوامع سنگینی می‌کنند، بر این اساس مطالعه بر روی شیوه‌های کاهش جرم بین زنان زندانی می‌تواند اطلاعات ارزشمندی را در اختیار مسئولان و محققان قرار دهد.

و از بعد علمی یا بنیادی تحقیق، با توجه به اینکه زنان بخش مهمی از جامعه انسانی را تشکیل می‌دهند و با توجه به نقش کلیدی آنان در خانواده، باید گفت که مقوله زن و همچنین زنان زندانی و حمایت از آنان از موضوعات بسیار مهم و قابل توجه اکثر جوامع است. صرفه نظر از اینکه یکی از کاربردی‌ترین روش‌ها برای مقابله با بزه کاری و ایجاد مانع جهت بازگشت مجدد افراد به ارتکاب جرم، صدور حکم مجازات زندان است و فارغ از تمام تلاشهایی که برای بهبود و اصلاح زندانیان صورت می‌گیرد، لیکن در وجود آثار و تبعات منفی و نامطلوب کیفر حبس تردیدی وجود ندارد. در این میان، زندانیان زن که بخشی از جمعیت زندان‌ها را تشکیل می‌دهند، تقریباً تمام معایب و آثار منفی که برای طول دوره زندان و همچنین دوره پس از آزادی احصاء شده است را تحمل می‌کنند. زندانیان زن، پس از آزادی با مشکلات عدیده‌ای مواجه هستند که غالباً ساماندهی آنها از تحمل و توان آنان خارج است و چه بسا بدلیل نامناسب بودن وضعیت خانوادگی و اقتصادی، نامناسب بودن شرایط روحی و روانی و همچنین به دلیل طرد شدن از سوی اجتماع و خانواده به راحتی در دام آسیب‌های مختلف اجتماعی افتاده و مجدداً مرتکب جرم می‌گردند. لذا به منظور کاهش این فشارها و جهت حمایت از مددجویان زن، ضروری است سازمانها و مراکزی وجود داشته باشند که آنان را مورد حمایت قرار داده و با ارائه مراقبت‌های مناسب پس از آزادی نظیر ارائه خدمات آموزشی، خدمات بهداشتی، خدمات قضایی، خدمات تامین

اجتماعی و بیمه ای، خدمات مشاوره ای، حمایت‌های عاطفی، بهبود وضعیت اقتصادی و ایجاد زمینه‌های اشتغال، فرآیند بازپروری و باز اجتماعی شدن آنان را تسهیل نموده و موجب کاهش تکرار جرم گردند (رضایی، ۱۳۹۴). بر این اساس هدف مطالعه بررسی اثربخشی آموزش حرفه آموزش هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و بی تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز می‌باشد.

اهداف تحقیق :

هدف کلی

تعیین نقش آموزش حرفه آموزش هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و بی تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز

اهداف جزئی

- ۱- تعیین نقش آموزش حرفه آموزش هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال زندانیان زن زندان مرکزی تبریز
- ۲- تعیین نقش آموزش حرفه آموزش هنرهای دستی بر بی تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز

سوالات تحقیق

سوال اصلی

آیا آموزش حرفه آموزش هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و بی تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز تاثیر دارد؟

سوالات فرعی

- ۱- آیا آموزش حرفه آموزش هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال زندانیان زن زندان مرکزی تبریز تاثیر دارد؟
- ۲- آیا آموزش حرفه آموزش هنرهای دستی بر بی تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز تاثیر دارد؟

روش پژوهش :

مطالعه حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات از نوع تحقیقات نیمه آزمایشی بر اساس طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل می‌باشد.

جامعه آماری :

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه زندانیان زن زندان مرکزی تبریز می باشد که تعداد آنها در تاریخ اجرای تحقیق ۱۱۲ نفر بود که بر اساس روش نمونه گیری تصادفی تعداد ۳۶ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند که از این تعداد ۱۸ نفر به عنوان گروه آزمایشی و ۱۸ نفر نیز به عنوان گروه کنترل (به صورت تصادفی) انتخاب شدند.

روش نمونه گیری :

در مطالعه حاضر از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شد، به این صورت که بعد از تهیه لیست زندانیان واجد شرایط برای شرکت در کلاس های آموزشی، ملاک های ورود و خروج بررسی شد و تعداد ۳۶ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند، از این تعداد ۱۸ نفر به عنوان گروه آزمایشی و ۱۸ نفر نیز به عنوان گروه کنترل (به صورت تصادفی) انتخاب شد.

روش تجزیه و تحلیل داده ها :

برای تجزیه تحلیل داده ها هم از آمار توصیفی و هم از آمار استنباطی استفاده شده است، همچنین جهت نشان دادن شاخص های توصیفی از نرم افزار SPSS ۲۰ بهره گرفته شده است و در بخش آمار استنباطی بر اساس همین نرم افزار از تحلیل کوواریانس برای تجزیه و تحلیل تمامی فرضیه ها استفاده شد.

یافته های تحقیق :

سوال اول: آیا آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال زندانیان زن زندان مرکزی تبریز تاثیر دارد؟ نتایج این فرضیه بر اساس آزمون کواریانس نشان داد که آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال زندانیان زن زندان مرکزی تبریز اثر معنی داری دارد، و این آموزش ها منجر به افزایش میزان انگیزه اشتغال زندانیان می شود، این یافته با مطالعات (صیدی، ۱۳۹۷؛ پورقهرمانی، ۱۳۹۶؛ کریمیان، ۱۳۹۵؛ نصیری، ۱۳۹۳؛ شیوی و همکاران، ۲۰۱۹؛ کولوت و کوپف، ۲۰۱۸؛ آیین و برادلی، ۲۰۱۵) همسو می باشد، برای نمونه نصیری (۱۳۹۳) در مطالعه خود که با هدف بررسی تاثیر کار و اشتغال بر خودکارآمدی، افزایش انگیزه و تصمیم گیری شغلی زندانیان زندان مرکزی اصفهان صورت گرفت، نشان داد که یادگیری مهارت های اشتغال و فنی و حرفه ای در داخل زندان می تواند میزان انگیزه، خودکارآمدی و تصمیم درست در انتخاب شغل را ارتقاء دهد، همچنین آیین و برادلی (۲۰۱۵) در مطالعه خود که با هدف بررسی اثربخشی برنامه های مشاوره شغلی و آموزش های شغلی بر روی میزان

خودکارآمدی و انگیزه جوانان مجرم زندانی صورت گرفت، نشان دادند که برنامه‌های آموزش مهارت‌های شغلی و مشاوره‌های شغلی بر افزایش میزان انگیزه شغلی، میزان خودکارآمدی شغلی و بلوغ در تصمیم‌گیری شغلی موثر می‌باشند.

سوال دوم: آیا آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر بی‌تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز تاثیر دارد؟

نتایج بررسی سوال دوم مطالعه حاضر بر اساس نتایج حاصل از آزمون کواریانس نشان داد که آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر بی‌تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز اثر معنی‌داری دارد، این یافته با مطالعات (پور قهرمانی، ۱۳۹۶؛ بهرامی، ۱۳۹۴؛ نصیری، ۱۳۹۳؛ آین و برادلی، ۲۰۱۵؛ استریکلند، ۲۰۱۶، شیوی و همکاران، ۲۰۱۹) همسو می‌باشد، در این زمینه نصیری (۱۳۹۳) در مقاله خود که با عنوان بررسی اثربخشی کار و اشتغال بر خودکارآمدی و تصمیم‌گیری شغلی زندانیان زن مرکزی اصفهان صورت گرفت، نشان داد که آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و اشتغال در زندان می‌تواند تصمیم‌گیری شغلی زندانیان را تحت تاثیر قرار دهد، در واقع یادگیری کار در داخل زندان، زندانیان را از نظر روان‌شناختی برای انتخاب شغل توانمند می‌کند. شیوی و همکاران (۲۰۱۹)، نیز در پژوهش خود که با هدف مطالعه اثربخشی برنامه‌ی آموزش فنی و حرفه‌ای بر روی بی‌تصمیمی شغلی و خودکارآمدی شغلی و نرخ اشتغال زندانیان زن در طول مدت ۹ سال صورت گرفت، نشان دادند که برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش کارآفرینی بر میزان خودکارآمدی شغلی زندانیان زن اثر بخش بوده و همچنین میزان بی‌تصمیمی آنها را کاهش داده است.

سوال اصلی: آیا آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و بی‌تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز تاثیر دارد؟

همانطور که در سوالات اول و دوم ذکر شد اثربخشی آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال در مطالعات (صیدی، ۱۳۹۷؛ پور قهرمانی، ۱۳۹۶؛ کریمیان، ۱۳۹۵؛ نصیری، ۱۳۹۳؛ شیوی و همکاران، ۲۰۱۹؛ کولوت و کوپف، ۲۰۱۸؛ آین و برادلی، ۲۰۱۵) و اثربخشی آموزش حرفه آموزی هنرهای دستی بر بی‌تصمیمی شغلی زندانیان در مطالعات (پور قهرمانی، ۱۳۹۶؛ بهرامی، ۱۳۹۴؛ نصیری، ۱۳۹۳؛ آین و برادلی، ۲۰۱۵؛ استریکلند، ۲۰۱۶، شیوی و همکاران، ۲۰۱۹) نشان داده شده است، در تبیین این یافته‌ها همانطور که در فرضیه‌های قبلی ذکر آن رفت، می‌توان به تاثیر کارگاه‌های آموزشی هنر آموزی بر افزایش سلامت روان، علاقه شغلی و میزان یادگیری

آنها تاثیر دارد که این عوامل در افزایش انگیزه اشتغال و کاهش بی تصمیمی شغلی موثر می باشد، ابعاد شناختی بی تصمیمی عبارتند از: نداشتن اهداف شغلی، فقدان اطلاعات درباره خود و فقدان اطلاعات درباره محیط. ابعاد عاطفی بی تصمیمی شغلی عبارتند از: اضطراب، دودلی و احساس نداشتن کنترل. لذا آموزش هنرهای دستی بر انگیزه اشتغال و بی تصمیمی شغلی زندانیان زن زندان مرکزی تبریز منجر به افزایش اطلاعات و دانش در خصوص انواع شغل می شود و از سویی افزایش مهارت در مورد هنرهای دستی از میزان اضطراب و استرس در انتخاب شغل می کاهد و زندانیان به دور از استرس، می توانند شغل مورد علاقه خود را انتخاب کنند.

محدودیت های تحقیق :

۱. استفاده از پرسشنامه یا ابزار خود گزارش دهی همواره می تواند موجب سو دار شدن نتایج تحقیق شود، و از محدودیت های تحقیق حاضر نیز کاربرد پرسشنامه بود لذا باید در تفسیر نتایج محتاط بود.
۲. محدود بودن جامعه مورد مطالعه به زندانیان زن شهر تبریز از دیگر محدودیت های تحقیق حاضر می باشد. لذا در تعمیم نتایج باید جانب احتیاط را رعایت نمود.
۳. عدم توانایی کنترل کامل متغیرهای مزاحم همچون هوش، اثر خانواده و محیط بیرون از زندان یا کلاس های آموزشی، از دیگر محدودیت های این تحقیق می باشند که می تواند اعتبار تحقیق را سوزد سازد.
۴. محدودیت تشکیل کلاس های پر جمعیت به دلیل شرایط کرونایی و نیاز به استفاده از فضای بزرگ از دیگر محدودیت های مطالعه حاضر بود.

پیشنهاد های کاربردی تحقیق :

۱. یافته های تحقیق نشان داد که آموزش مهارت های هنرهای دستی در افزایش انگیزه اشتغال زندانیان زن موثر بود، بر این اساس سازمان زندان ها می توانند در کنار آموزش های متعارف زندان ها، آموزش های شغلی ویژه ای چون خیاطی، گل دوزی و یا کلا هنرهای دستی را به زنان زندانی آموزش دهند.

۲. از دیگر یافته‌های مطالعه حاضر اثر آموزش هنرهای دستی بر کاهش بی‌تصمیمی شغلی در زندانیان زن بود، بر این اساس سازمان زندان‌ها می‌تواند با استخدام مشاوره‌های شغلی در زندان‌ها، زندانیان را از شغل‌های موجود و مهارت‌های لازم آگاه سازند.

۳. از سوی دیگر لازم است تا سازمان زندان‌ها از ادارات کارایی یا صاحبان مشاغل نیازسنجی نموده و بر حسب اطلاعات دریافتی مهارت‌های لازم را آموزش دهد.

پیشنهاد‌های پژوهشی تحقیق :

۱. تحقیقات آتی می‌توانند اثربخشی برخی آموزش مهارت‌های هنرهای دستی را بر سلامت روان، کاهش گرایش به مصرف مواد و نیز کاهش خشونت را در بین زندانیان مورد بررسی قرار دهند.

۲. تحقیقات آتی می‌توانند بر اساس رویکرد کیفی به علل و عوامل مرتبط با انگیزه شغلی در بین زندانیان پی ببرند.

منابع فارسی :

- آراسته، مدیر؛ بیان شریفی سقز (۱۳۸۷). میزان شیوع اختلالات روان پزشکی در زندانیان زندان مرکزی سنندج، فصلنامه علمی - پژوهشی اصول سلامت روانی، ۳(۲)، ۱۱-۲۳.
- آقایی، حسین، (۱۳۸۱)، پیشگیری عمومی از بزهکاری مانعی برای جرم زدایی، مجله حقوقی و قضایی د/دگستری، ۴۱(۲)، ۱-۳۰.
- امامی، سعید (۱۳۹۹). اشتغال و حرفه آموزی زندانی، دومین کنگره بین المللی تحقیقات بین رشته‌ای در علوم انسانی اسلامی، فقه، حقوق و روانشناسی.
- استادی، علی (۱۳۹۴). بررسی تاثیر اشتغال و حرفه آموزی زندانیان بر کاهش تکرار جرم (مطالعه موردی زندان تبریز)، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق، دانشگاه آزاد مراغه.
- اسمعیلی، علی، (۱۳۸۹). بررسی حقوق اشتغال و آموزش زندانیان، مجله اصلاح و تربیت، ۴(۱)، ۲۲-۳۹.
- اکبری، ندا (۱۳۹۷). مطالعه علل و عوامل موثر بر انگیزه شغلی در بی کارکنان شهرداری، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد واحد ارومیه.
- امیدیان، مهدی و طاهری فرد، احمد (۱۳۹۳)، بررسی اثر بخشی مشاوره گروهی به شیوه یکپارچه توحیدی بر سازگاری زندانیان مرد، دو فصلنامه مطالعات اسلام و روان شناسی، ۱۵ (۲)، ۱۲۷.
- امیری، نادر، (۱۳۸۸). مجازات‌های جایگزین، مجله اصلاح و تربیت، ۸۳(۷)، ۶۰-۴۵.
- باوی، ساسان؛ کریمی، جواد؛ شیرالی نیا، خدیجه؛ ایمانی، مهدی. (۱۳۸۸). بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های تصمیم گیری شغلی بر خودکارآمدی تصمیم گیری شغلی و بی تصمیمی شغلی دانشجویان. یافته‌های نو در روان شناسی (روان شناسی اجتماعی)، ۵(۱۳)، ۵۳-۶۵.
- بهارلو، محمدرضا، (۱۳۸۹). بررسی اشتغال زندانیان، مجله گفتمان حقوقی، ۴۳(۲)، ۷۰-۹۱.

بهرامی، فرهاد (۱۳۹۴). *تاثیر آموزش های فنی و حرفه ای بر اشتغال زندانیان استان البرز*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی.

پور قهرمانی، بابک (۱۳۹۶)، *تاثیر اشتغال و حرفه آموزی زندانیان بر کاهش گرایش به تکرار جرم (مطالعه موردی زندان تبریز)*، فصلنامه علمی پیشگیری از جرم، ۴۴(۲)، ۳۵-۵۱.

تاج زمان، رضا (۱۳۹۵)، *حبس و کارکردهای آن*، قم: نشر انقلاب.

جعفری، زهرا (۱۳۹۷)، *تجربه زیسته دانش آموزان دختر پایه نهم دچار بی تصمیمی شغلی (یک پژوهش پدیدار شناختی)*، کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه خوارزمی.

جعفری، سیروس (۱۳۹۰)، *حق حرفه آموزش زندانیان در ایران و حقوق بشر بین الملل*، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق، مرکز پیام نور تهران.

حسینی، رفیق (۱۳۹۵)، *تاثیر آموزش های فنی و حرفه ای در میزان اشتغال زندانیان آزاد شده در استان کردستان*، همایش مهارت آموزی و اشتغال، اردیبهشت ۱۳۹۵.

حمیدی فرخ آبادی، محمد (۱۳۹۷)، *سیستم فازی انتخاب های شغل مناسب با توجه به علاقمندی ها*، پایان نامه کارشناسی ارشد هنرهای تجسمی، دانشگاه شاهرود.

خالقی، زهرا (۱۳۹۵)، *پیشگیری از تکرار جرم توسط زندانیان آزاد شده*، کارشناس ارشد علوم اجتماعی، دانشگاه بین المللی اما خمینی (ره).

خالقی، محسن، (۱۳۹۲)، *مقایسه انگیزش از دیدگاه قرآن و روانشناسی*، پایان نامه کارشناسی ارشد الهیات، دانشگاه اصفهان.

رابینز، استیفن (۱۳۸۸). «مدیریت رفتار سازمانی»، جلد ۱، مترجمین: علی پارسائیان و سید محمد اعرابی، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی.

رحمن ستایش، امیرضا؛ فلاح نیا، مهسا (۱۳۹۴)، *نقش متقابل صنایع دستی در توسعه پایدار فرهنگی*، پایان نامه کارشناسی ارشد هنر، دانشگاه شیراز.

رضایی، مریم (۱۳۹۴)، حمایت از زندانیان زن پس از آزادی، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی.

رضائیان، علی (۱۳۸۹). «مبانی سازمان و مدیریت»، چاپ پنجم، تهران: انتشارات سمت.

ریو، جان مارشال (۱۳۹۹)، انگیزش و هیجان (ویراست هفتم)، ترجمه: یحیی سید محمدی، نشر ویرایش.

ساعتچی، محمود (۱۳۸۸). بهداشت روانی در محیط‌های کار (با تاکید بر فشار روانی و فرسودگی شغلی)، چاپ دوم، پائیز، تهران: نشر ویرایش.

ساعتچی، محمود (۱۳۹۹)، روانشناسی کار، تهران، نشر: ارسباران.

شاکری، ابوالحسن، (۱۳۸۲)، قوه قضاییه و پیشگیری از وقوع جرم، مجموعه مقالات همایش علمی-کاربردی پیشگیری از وقوع جرم، تهران: دانشگاه تهران.

شامبیاتی، هوشنگ، (۱۳۸۰)، حقوق جزای عمومی، تهران: انتشارات ژوبین.

شاملو، باقر و موسی زاده، مهدی (۱۳۸۹)، پیشگیری از تکرار جرم در حقوق کیفری ایران و ایالات متحده آمریکا، فصلنامه علمی-ترویجی مطالعات پیشگیری از جرم، ۵(۱۷)، ۱۷-۶.

شرفی، فریده (۱۳۹۵)، بررسی عوامل بازگشت زندانیان زن به زندان و ارائه دادگاه‌های پیشگیرانه (مطالعه موردی زندانیان زندان مرکزی یزد)، کارشناسی ارشد حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفت.

شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۹)، راهنمایی و مشاوره شغلی و نظریه‌های انتخاب شغل، تهران، ناشر: رشد.

صفاری، علی، (۱۳۹۱)، کیفر شناسی، تهران: انتشارات جنگل.

صلاحی، جاوید، (۱۳۸۶)، کیفر شناسی، تهران: انتشارات آرش.

صیدی، حمید (۱۳۹۷). نقش توانمندسازی زندانیان در ایجاد کسب و کار بعد از آزادی (مورد مطالعه: زندانیان آزاد شده زندان مرکزی شهر ایلام)، پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی باختر ایلام.

عباس زاده، سید محمد (۱۳۸۹). مدیریت در سازمان‌های ناآرام، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.

عبدالهی، علی اکبر، و علیدوست، اکرم، (۱۳۹۳). عوامل روان شناختی موثر بر کاهش جرم: بررسی نقش اشتغال و فقر، مجله اصلاح و تربیت، ۱۰(۱۱)، ۶۶-۵۶.

علی آبادی، عبدالحسین (۱۳۹۶). حقوق جنایی، ج ۲، تهران: انتشارات فردوسی. چاپ هشتم.

علی آبادی، رحمت الله (۱۳۹۶)، زندان و تاریخچه آن، نشر اصلاح و تربیت، مشهد.

علی نسب، محمود (۱۳۹۸)، بررسی تاثیر سبک تصمیم گیری مدیران مدارس غیردولتی شهرستان آمل بر میزان انگیزش کارکنان، موسسه آموزش عالی آمل.

غلامی، حسین (۱۳۸۷). بررسی حقوقی تکرار جرم، تهران: نشر میزان، چاپ دوم.

فصیحی زاده، فاطمه (۱۳۹۹)، هنرهای سنتی و صنایع دستی ابرکوه و تاثیر آن بر توسعه گردشگری، پایان نامه کارشناسی ارشد هنرهای تجسمی، دانشگاه یزد.

قاسمی، مریم (۱۳۹۷)، بررسی عوامل موثر بر رونق و گسترش هنر نگارگری بر روی صنایع دستی کاربردی ایران کار عملی نقاشی ایرانی بر روی صنایع دستی چوبی. پایان نامه کارشناسی ارشد هنرهای تجسمی، پژوهشگاه ملی مهندسی و زیستی.

قربانپور، علیرضا، (۱۳۹۵)، رابطه سیستم مدیریت پاداش و عملکرد کارکنان با توجه به نقش انگیزش (کارکنان بانک رفاه استان گیلان)، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه بندر انزلی.

قلخانبار، احمد؛ خزایی، سلمان؛ افشاری، مریم؛ سهیلی زاد، مختار و فرازی، رضا (۱۳۹۲). عوامل مرتبط با تکرار زندانی شدن در بین زندانیان شهر تویسرکان در سال ۱۳۹۱، مجله علمی پزشکی قانونی، ۱۹(۴)، ۱۹۲-۱۸۵.

کارگر، عرفانه السادات (۱۳۹۳)، ارتباط تعارض کار-خانواده و انگیزش تحصیلی با فرسودگی تحصیلی در دانشجویان، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.

کریمی، لایلا (۱۳۹۰)، بررسی حقوقی تکرار جرم و تبعات آن، روزنامه حمایت، شماره ۳۴(۷)، ۳۳-۱۲.

کریمیان، وحیده (۱۳۹۵)، حرفه آموزی و اشتغال به کار زندانیان، اصلاح و تربیت، ۳(۶)، ۵۶-۴۴.

گودرزی، محمدرضا، (۱۳۸۶)، *تاریخ تحولات زندان*، تهران: نشر میزان.

مصطفوی، محمد (۱۳۸۹)، *روش‌های ایجاد انگیزه تحصیلی ویژه مدیران، مشاوران و معلمان مدارس*، تهران: وراى دانش.

مصطفی لو، طاهره (۱۳۹۳). *مبانی درمان در مراکز بازپروری*. نشر راه تربیت: مشهد.

مهدوی، زهرا (۱۳۹۸)، *بررسی عوامل موفقیت زنان کارآفرین (مطالعه کیفی: زنان کارآفرین شهر تهران در حوزه صنایع دستی)*، کارشناس ارشد علوم اجتماعی، دانشگاه الزهرا (س).

میلانی، احمدرضا (۱۳۹۲)، *مقایسه بند کارگاه، کارخانه و رای باز بر میزان بازگشت به زندان و سلامت روانی زندانیان زندان ارومیه*، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی، دانشگاه ارومیه.

نصیری، عبدالله (۱۳۹۳). *بررسی اثربخشی کار و اشتغال بر خود کارآمدی و تصمیم گیری شغلی زندانیان زندان مرکزی اصفهان در سال ۱۳۹۴*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی.

ولیدی، محمدصالح، (۱۳۹۰). *مباحث جدید در حقوق جزا از منظر حقوق مجرمین در زندان ها، مجله کار و جامع*، ۲۳ (۶)، ۱۲-۳۳.

هاگمن، گیزلا (۱۳۸۰). «انگیزش و مدیریت تحول»، ترجمه: علی محمد گودرزی. تهران: موسسه انتشارات رسا.

هربرت، جی. میکس سی، ری گولت (۱۳۸۴). *تئوری‌های سازمان و مدیریت*، جلد ۱، چاپ سوم، ترجمه: گوئل کهن، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.

همتی، مینو (۱۳۹۶)، *حقوق زنان زندانی در ایران و اسناد بین المللی*، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق، دانشگاه پیام نور استان تهران.

منابع غیرفارسی :

Allen, K. R., & Bradley, L. (۲۰۱۵). Career Counseling With Juvenile Offenders: Effects on Self-Efficacy and Career Maturity. *Journal of Addictions & Offender Counseling*, 36(۱), ۲۸-۴۲.

- Atkinson, J. (۱۹۸۳). *Personality, motivation and Action*. Westport, Connecticut, Preacher Publishers.
- Atkinson, E. S. (۲۰۰۰). An investigation into the relationship between teacher motivation and pupil motivation. *Educational Psychology*, ۲۰(۱), ۴۵-۵۷.
- Baron, R.A., Greenberg, J. (۱۹۹۰), *Behavior in Organizations*, ۳rd ed., Allyn & Bacon, New York, NY.
- Bodenhorn, B. (۲۰۱۶), Prison crowding, recidivism, and early release in early Rhode Island, *Explorations in Economic History*, 59(۴), ۵۵-۷۴
- Brown, P., Hesketh, A., & Williams, S. (۲۰۰۳). Employability in a knowledge-driven economy. *Journal of education and work*, ۱۶(۲), ۱۰۷-۱۲۶.
- Couloute, L., & Kopf, D. (۲۰۱۸). *Out of prison & out of work: Unemployment among formerly incarcerated people*. Prison Policy Initiative.
- Creager, M. F. S. (۲۰۱۱). Practice and research in career counseling and development—۲۰۱۰. *The Career Development Quarterly*, ۵۹(۶), ۴۸۲-۵۲۷.
- Creed, P., Patton, W., & Prideaux, L. A. (۲۰۰۶). Causal relationship between career indecision and career decision-making self-efficacy: A longitudinal cross-lagged analysis. *Journal of career development*, ۳۳(۱), ۴۷-۶۵.
- Creed, P., Prideaux, L. A., & Patton, W. (۲۰۰۵). Antecedents and consequences of career decisional states in adolescence. *Journal of Vocational Behavior*, ۶۷(۳), ۳۹۷-۴۱۲.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (۲۰۰۰). The what and why of goal pursuits: human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, ۱۱(۴), ۲۲۷-۲۶۸.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (Eds.). (۲۰۰۲). *Handbook of self-determination research*. Rochester, N.Y. University of Rochester Press.
- Deci, E. L., Ryan, R. M., Gagne, M., Leone, D. R., Usunov, J. and Kornazheva, B. P. (۲۰۰۱). Need Satisfaction, Motivation, and Well-Being in the Work Organizations of a Former Eastern Bloc Country: A Cross-Cultural Study of Self-Determination, Personality and Social Psychology bulletin, ۲۷(۸), ۹۳۰-۹۴۲.
- Denison, D (۲۰۰۰). *Organizational culture: can't bed key level for Driving Organizational change?* International Institute For management Development Denison, New York, p۸۸-۹۸.

- Dispenza, F. (۲۰۱۹). Empowering the career development of persons with disabilities (PWD). *Journal of Career Development*, ۳۴(۶), ۴۴-۵۹.
- Easley, C. E. (۲۰۱۱). Together we can make a difference: The case for transnational action for improved health in prisons. *Public health*, 1 (۲۵), ۶۷۵-۶۷۹.
- Feldman, S. (۲۰۰۳). Values, ideology, and the structure of political attitudes.
- Foad, S. L., Mehlman, C. T., & Ying, J. (۲۰۰۸). The epidemiology of neonatal brachial plexus palsy in the United States. *JBJS*, ۹۰(۶), ۱۲۵۸-۱۲۶۴.
- Fuqua, D. R., Seaworth, T. B., & Newman, J. L. (۱۹۸۷). The relationship of career indecision and anxiety: A multivariate examination. *Journal of vocational behavior*, ۳۰(۲), ۱۷۵-۱۸۶.
- Gati, I., Gadassi, R., Saka, N., Hadadi, Y., Ansenberg, N., Friedmann, R., & Asulin-Peretz, L. (۲۰۱۱). Emotional and personality-related aspects of career decision-making difficulties: Facets of career indecisiveness. *Journal of Career Assessment*, ۱۹(۱), ۳-۲۰.
- Gati, I., Krausz, M., & Osipow, S. H. (۱۹۹۶). A taxonomy of difficulties in career decision making. *Journal of counseling psychology*, 43(۴), ۵۱۰.
- Guay, F., Ratelle, C. F., Senécal, C., Larose, S., & Deschênes, A. (۲۰۰۶). Distinguishing developmental from chronic career indecision: Self-efficacy, autonomy, and social support. *Journal of career assessment*, ۱۴(۲), ۲۳۵-۲۵۱.
- Gunnell, K. E., Crocker, P. R. E., Mack, D. E., Wilson, P. M., & Zumbo, B. D. (۲۰۱۴). Goal contents, motivation, psychological need satisfaction, well-being and physical activity: A test of self-determination theory over ۶ months. *Psychology of Sport and Exercise*, ۱۵(۱), ۱۹-۲۹.
- Harman, J. P., Hansen, C. E., Cochran, M. E., & Lindsey, C. R. (۲۰۰۵). Liar, liar: Internet faking but not frequency of use affects social skills, self-esteem, social anxiety, and aggression. *CyberPsychology & Behavior*, ۸(۱), ۱-۶.
- Holland, J. L., & Nichols, R. C. (۱۹۶۴). The development and validation of an Indecision Scale: The natural history of a problem in basic research. *Journal of Counseling Psychology*, ۱۱(۱), ۲۷.
- Hopkins, K. (۲۰۱۲). *The pre-custody employment, training and education status of newly sentenced prisoners*. Results from the Surveying Prisoners Crime Reduction (SPCR) longitudinal cohort study of prisoners.

Hosser, D., Windzio, M., & Greve, W. (۲۰۱۴). Guilt and shame as predictors of recidivism: A longitudinal study with young prisoners. *Criminal Justice and Behavior*, 35, ۱۳۸-۱۵۲.

Hunter, G., & Boyce, I. (۲۰۰۹). Preparing for employment: prisoners' experience of participating in a prison training programme. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 48(۲), ۱۱۷-۱۳۱.

Jansen, P. G., & Stoop, B. A. (۲۰۰۱). The dynamics of assessment center validity: Results of a ۷-year study. *Journal of Applied Psychology*, ۸۶(۴), ۷۴۱. commitment. *Leadership & organization development journal*.